

»Mange af de første skal blive de sidste, og mange af de sidste skal blive de første« (Matt. 19,30)

Velopdragenhed

Det er dejligt at møde et velopdragent menneske i vore dage. Det lyser op og er et værn imod forfladigelsen.

Dårlige manerer vidner ikke om nogen større respekt for dette: at være et menneske, Guds højeste skabning.

Dette skal jeg ikke uddybe. Jeg nævner det blot som en kort indledning til to vigtige spørgsmål:

Er vi velopdragne i forhold til Gud – hvorledes bliver vi det?

Guds ord

Den hellige skrift taler sit klare sprog om, hvad det vil sige at være velopdragen i Guds øjne. Læs blot bjergprædikenen – læs apostlenes formaninger, så kan du ikke være i tvivl om, hvad Gud anser for uopdragent, og hvad han anser for velopdragent.

Hvad med vor tunge? Er den blevet velopdragen? Eller er den præget af dårlige manerer? Hvad med at gøre fyldest i Guds øjne?

Guds ord taler klart og konkret. Det giver os ikke en lang udredning om, hvad der forstås ved velopdragenhed, men anviser os vor konkrete ansvar: Vær da I fuldkomne, som jeres himmelske Fader er fuldkommen!

Således er Guds tale til dig og mig om Hans syn på den sag – og hans tale er en anvisning på *vor opgave i dag!*

Hvorledes hører vi nu Hans ord? Hører vi det til *overvejelse* eller til *handling*? Hvis vi kun hører det til overvejelse, indleder vi straks en samtale med os selv eller andre »gode« kristne om, hvorledes dette nu skal forstås – og vi skaffer os der ved en »god« undskyldning for ikke at høre Guds ord *som Guds ord*.

Dermed tager vi både myndigheden og kraften ud af det og forvandler det til et ord af relativ, men ikke absolut betydning.

Dette er måske kristenhedens mange mødegængeres største fare. Man hører og hører – kommenterer og kommenterer – man giver sit bifald eller sit mishag – men man hører ikke, som tessalonikerne hørte – derfor *gør Ordet ikke sin gerning i de hørende* (1. Tess 2.13).

Så udebliver velopdragenheden, og man bliver i middelmådigheden, for ikke at sige uopdragenheden!

Guds ord gør imidlertid mennesket velopdragent, såfremt Ordet bliver hørt og modtaget *som Guds ord*.

At opdrage er at tage ved hånden og vejlede. Det er en pædagogisk opgave. Lad os følge den bibelske pædagogik!

Skaberen

I begyndelsen skabte Gud himmelen og jorden. Det er det *første*, Bibelen siger. Det er det *grundlæggende* i den bibelske pædagogik.

Skaberværket har vi alle for øje hver dag. Uden for mit vindue er der træer og buske, grønne marker – vintergæk og krokus myldrer frem – påskeliljer begynder at folde sig ud – fuglene kvirrer – og nu bryder solen frem igennem skyerne.

Det, der kan erkendes om Gud, ligger således *åbent* for enhver. Hans usynlige væsen, både hans evige kraft og hans guddommelighed *kan ses i hans skabninger* (Rom. 1,19-20).

Det indprenter Bibelen os atter og atter. Det første led i trosbekendelsen lyder derfor således: »Vi tror på Gud, den Almægtige, *himmelens og jordens skaber!*«

Bibelsens sidste bog understreger, hvad Bibelsens første bog siger: »Værdig er du, vor Herre og Gud, til at få æren og prisen og magten, thi *du har skabt alle ting, og de blev til og blev skabt, fordi det var din vilje!*« (Åbenb. 4,11).

Således begynder den bibelske undervisning, der tillige er opdragelse. Den leder til *ærefrygt for Gud* og planter *Guds-frygten* inde i hjertet. Den frelser ikke, men Gudsfrygten er begyndelsen til visdom og dermed til alt godt.

Gudsfrygten indeholder *taknemmeligheden* – her taknemmeligheden for alt, hvad Gud skænker os igennem skabningen.

Hvor kommer brødet fra? Hvor kommer vandet fra? Hvor kommer honningen fra – mælken – frugten – alt det, du dagligt nyder og er helt afhængig af?

Der er moderne pædagoger, der lærer børnene, at de ikke skal sige tak for maden, for den har de ret til. Det var bedre for disse »pædagoger«, at en møllesten var lagt om deres hals, og de allerede nu lå på havets bund. De påstår, at de er viise, men de er dårer, thi de her bevidst modsat sig den bibelske pædagogik.

Det er vort folks ulykke, at denne dårskab behersker det store flertal af danskerne. De har ombytter Guds sandhed med løgnen. De dyrker og ærer skabningen fremfor Skaberen, Han, som er højlovet i evighed (Rom. 1,25). Børnene i søndagskolerne, der synger: »Hvem skabte stjernerne – hvem skabte dig og mig – Gud i himmelen!« er viisere end vort lands ledere i deres høje embeder.

Lad Guds folk holde fast ved det første led i trosbekendelsen og sige tak for hans

uttallige gaver!

Herren

Det næste led i den bibelske pædagogik er at undervise os i, at *Gud styrer sin skabning som dens almægtige Herre*. Han sender syndfloden, men bevarer *Noa* og hans familie samt dyrene i arken. Han spreder folkeslagene ud over jorden, giver dem forskellige tungemål og udvælger så *Abraham*. Fra ham nedstammer *Israels* folk, som Han skænker loven, og iblandt hvem han oprejser *profeterne*, og fra hvem *vor Herre Jesus* stammer i følge sin kødelige herkomst.

Israels folk er et lille og ringe folk, men Han skænker dette folk sit ord, sine pagter, sin Gudstjeneste, og fra det udgår hans frelse.

Der er mange folk, der er langt større og mægtigere end Israel – nogle af dem bliver verdensriger – men intet af dem har tilnærmelsesvis samme betydning som Israel. Bibelen omtaler *Ægypten*, *Assyrien*, *Babylon*, *Perserriget* og *Alexanders* rige som verdensriger, men alle under Guds suveræne magt. Han ophøjer og nedbøjer, hvem han vil. Han er HERREN.

Denne erkendelse uddyber Gudsrespekten og bevarer mennesket fra hovmodet. Hvem er dog jeg i sammenligning med Herren, Gud den Almægtige!

Det er ikke en erkendelse, der forklarer alt for forstanden. Guds veje er usporlige, hans domme uransaglige. Ingen, der bliver opdraget under den guddommelige pædagogik, bliver ligemand med Gud, så han/hun forstår alt lige så klart som Han. Men det er en grundlæggende hjælp til ikke at blive for imponeret af sig selv eller noget andet menneske eller nogen verdensmagt.

Det gamle Testamente, der udgør størstedelen af Bibelen, gentager atter og atter sin undervisning om, at *Gud er Skaberen og Herren*. Det er Guds måde at bane vej for Det nye Testaments undervisning.

Frelseren

Har Gudsfrygten og ærbødigheden for Guds majestæt fået magt over et menneske, da er åbenbaringen af vor Herre Jesus en *uudsigelig gave*, der får mennesket til også at *elske* Gud.

Ganske vist er Jesus strengere end Moses og skærper lovens bud, men Han er tilige Guds kærligheds kraft til frelse. Han afslører, at Gud den Almægtige, Skaberen og Herren, elsker mig med en ubeskrivelig kærlighed. Han afslører tillige, at vor synd

ikke blot er vore overtrædelser, vore fald og nederlag, men vort hjertes besmittelse af hovmod, urenhed og vantro. Indefra kommer de urene og ukærlige tanker, indefra breder vor synd sig ud i ord, tanker og gerninger. Således skærper Jesus både Guds frygten og syndsbevidstheden, men Han lader Guds kærlighed overstråle dette og åbenbarer dens herlighed på sit kors, hvor han bærer al vor synd ind under Guds hellige vrede og straf og således sletter den og sletter den ud.

Således åbenbarer Han Skaberens og Herrens *uendelige smertefyldte kærlighed* til os faldne skabninger og skænker os sin nåde, der dels udsletter al vor skyld, så end ikke Gud vil komme den i hu, dels indskriver Guds lov, d.v.s. kærlighedens lov i vore hjerter, så vi indefra elsker Gud og vor næste og altid længes efter at være Ham til behag. Guds frygten og kærligheden til vor Skaber, Herre og Genløser indgår en hellig alliance i vort sind og bevarer os i den frihed, hvis inderste ønske er at gøre Guds vilje, ikke af frygt for straf, heller ikke af udsigt til løn, men fordi vi er Hans glade og taknemmelige børn, der ærer vor himmelske Fader.

Så oplever vi, at det gamle ord i Det gamle Testamente nu også er et nyt ord, fordi vi hører det i lyset af Det nye Testamente, der leder os til Kristus og stadig leder os tættere og dybere til Ham, i hvem alle visdommens og kundskabens skatte er skjult til stede. Vi begynder at fatte, at alt er skabt af Ham og til Ham, og alt skal samles under Ham som dets hovede – at alt således skal tjene til at *herliggøre Ham*. Kun den bibelske pædagogik kan lære mennesket dette.

Under denne pædagogik bliver mennesket velopdragent i forhold til Gud og i alle andre forhold. Til velopdragenheden hører, at man ikke anser sig selv for verdens midtpunkt og følgelig ikke tænker, taler og handler selvvisk. Man søger ikke sit eget, end ikke når man søger Herrens velsignelse og hjælp. Man søger, at Han bliver herliggjort derved. Han bør vokse, jeg blive mindre! Det kan loven muligvis fremtvinge, men evangeliet *fremelsker* det, så det bliver *frivilligt og af hjertet*.

Som årene går, og vi modnes i Ånden, ser vi tydeligere og tydeligere, at himlen forkynder Guds ære, og jorden er fuld af hans herlighed. Vi kan ikke se en stjerne, en blomst, en fugl og knapt nok et græsstrå uden at takke og prise *Skaberens*. Vi kan heller ikke tænke på vor egen tid uden at tilbede Ham som *folkenes Herre*, der nu har samlet *Israels* adspredte, hjemløse folk og gjort det til en selvstændig nation i sit eget land. Sandelig er Han *Herren!* Derfor bereder vi os til Hans synlige genkomst i stor kraft og herlighed, men bereder os også til den modstand inde fra me-

nigheden og ude fra verden, som vil møde Guds udvalgte i de sidste dage inden Herrens komme ifølge Den hellige Skrift. Vi søger hellighed, fordi Han er hellig, og vi beder om nåde til både at holde skarp justits med os selv og til at tage imod Herrens tugt med taknemmelighed. Det gælder om at være velopdragen, når Han kommer i den time, vi ikke kan tænke os.

Grundsynden

Syndens væsen er vantro – vantroens konkrete udtryk er utaknemmelighed: »De ærede og takkede Ham ikke som Gud« (Rom. 1,21).

Den bibelske velopdragenhed er præget af en dyb taknemmelighed, der giver sig udtryk i *uophørlig taksigelse*. Det nye Testamente lægger stor vægt herpå og indprenter os det atter og atter.

»SIG TAK UNDER ALLE FORHOLD, thi det er Guds vilje med jer i Kristus Jesus,« siger Paulus formanende til os (1. Tess. 5,18). Med *Skaberens, Herrens og Frelserens* på vor side – med Ham for øje – med alle hans forjættelser i tanke er det uopdragent ikke at sige tak – og f.eks. være utilfreds og gnaven. Ligesom man med hjertet tror til retfærdighed og med munden bekender til frelse (Rom. 10,10), således får taknemmeligheden først befriende kraft, når munden udsiger den i taksigelse, tilbedelse og lovsang. Det er, som om hele atmosfæren renses derved – alt mørkt, skummelt og knarvornt luftes ud! Grundsynden får ikke lov til at være til stede.

At være taknemmelig er et værn imod at være hovmodig, thi den, der siger tak, giver dermed udtryk for, at han *modtager en gave* – som ingen er forpligtet til at give ham/hende.

En velopdragen kristen er *rig* på taksigelse (Kol. 2,7) og ligger derfor ikke under for misundelse, utilfredshed og ufrugtbare ønsker og begæring. Taksigelsen bevarer ham/hende i glæden og gør ansigtet lyst.

Taksigelsen er en praktisk hjælp til at være *årvågen* – årvågen i bønner (Kol. 4,2), men også årvågen i dagligdagens forløb, så man er opmærksom på Herrens utallige velgørelser, gaver, beskyttelse, omsorg og hjælp – og dermed også årvågen i den time, da Han åbenbarer sig i megen kraft og herlighed.

Men sandt er det, at i prøvelser og trængsler kan det se ud, som om Gud ikke hører vor bøn og ikke kommer os til hjælp. Da er det godt at tænke på alle hans velgørelser i den svundne tid – og da er det godt at ære Ham ved at *ofre* taksigelse – det baner vej for hans frelse af prøvelsen og trængselen (Salme 50,23).

Den velopdragenhed, som Gud præger sine udvalgte med, er en *ligedannelse*

med Kristus. I hans liv findes utaknemmeligheden ikke, men kun taknemmeligheden. Den kommer til udtryk på flere måder.

Det er taknemmeligheden over, at *Gud skjuler frelsens vej for de viise og kloge og åbenbarer den for de umyndige* – altså taknemmeligheden over Guds frelsesvej til menneskene – han går de store forbi og opsøger de små (Matt. 11,25). Hvor sjældent hører man en lignende taksigelse fra menighederne! Vi ærer ham ikke *som Gud* – men vil have ham til at følge vore tanker og være »kærlig« på vor måde!

Det er tillige en taksigelse for *bønnesvaret, før dette endnu er synligt* – ja, medens det forekommer umuligt (Johs. 11,41).

Og så er det en taksigelse *skærtorsdag aften på vej ind i den usigelige smerte* (Luk. 22,17 og 19) – en taksigelse, der indeholder både ydmygelsen under Guds vilje og sejren over mørkets magt – en taksigelse, der betød den endegyldige sejr over grundsynden i alle dens udslag – lydighedens endegyldige sejr til frelse for enhver, der tror.

I Ordets spejl kan enhver se, hvad der endnu fattes ham/hende i at være velopdragen. Tiden er knap. Forhåbentlig kan det alligevel nås, skønt vi har tillagt os alt for mange dårlige manerer. Men der er ingen tid at spille.

Derfor lytter vi atter til Jesu ord om velopdragenhed: Vær da I fuldkomne, som jeres himmelske Fader er fuldkomne!

Lytter vi til det som Guds tale til os, da mærker vi, at det ikke blot er et ord *om* velopdragenheden, men et ord *med* den, thi Jesu ord er Ånd og er Liv.

Hans ord gælder ikke i fremtiden, men nu i dag.

Tag derfor imod det som Guds vidunderlige gave til dig – en gave, ingen af os har gjort sig det mindste fortjent til.

Ordet dømmer dit og mit hidtidige liv. Lad ingen af os fremføre »gode« undskyldninger for vor uopdragenhed og dårlige manerer i tanke, tale, gerning og adfærd, thi Gud godkender ingen af dem.

Lad os hellere ydmyge os under Guds vældige hånd, at Han kan oprejse os til den velopdragenhed, der består i Kristuslighed, og som ligger rede til os nu i dag.

Væk med unoder, dårlige manerer og lunken middelmådighed – væk med lysten til at spille en rolle og gøre sig bemærket – væk med alt det, vi vil skamme os over ved Jesu åbenbarelse i kraft og megen herlighed – vi vil leve *skjult med Kristus* i Gud.

Til slut

Den velopdragenhed, Guds ord skaber i os, vinder ikke bifald i verden og heller

ikke ubetinget i menigheden, thi dens væsen er *sagtmodighed*. Den er altså ikke imponerende. Den skaber ikke selvsikkerhed eller åndelig overlegenhed. Den er ikke sig selv bevidst – kun når den siger eller gør noget uopdraget, er den sig selv bevidst, nemlig i bedrøvelse over sig selv og i syndsbevidsthed. Der findes ikke

stolthed i den, og den glemmer aldrig, at hvert eneste forhold her på jorden, være sig et forhold til et andet menneske eller et forretningsforhold eller et forhold til penge, ejendom og indflydelse, *først og fremmest er et forhold til Gud* – og at »opgaven« derfor er at være velopdragen overfor Ham, vor Gud og Skaber, vor Frelser

ved vor Herre Jesus, der kommer i et øjeblik!

Nu kan enhver af os også læse 2. Kor. 12,15 og se, om hans/hendes velopdragenhed er, som her beskrevet.

Matt. 7,7-8! Amen!

Ved Herrens højre og venstre side

Zebedæussønnernes moder bad indtrængende Herren om, at hendes to sønner måtte få sæde i Hans rige, den ene ved hans højre, den anden ved hans venstre side; men Jesus svarede: »I ved ikke, hvad I beder om ... det står ikke til mig at give disse pladser – de gives til dem, *hvem det er beredt af min Fader*« (Matt. 20,20-30).

På Golgata

Sammen med Ham korsfæstedes to røvere, den ene ved hans højre og den anden ved hans venstre side (Matt. 27,38).

Disse to røvere er de eneste, vi i Det nye Testamente ser ved hans højre og venstre side. De var Ham nærmere end alle andre. De havde begge forspildt deres liv og var nu ved deres fortabte livs afslutning under forfærdelig sjælelig og legemlig pine.

Den ene forbryder forargedes på Kristus og spottede ham: »Er du ikke Kristus? Frels dig selv og os!« Dette svarede Jesus ikke på – end ikke et ord.

Den anden tog til orde og irettesatte ham og sagde: »Frygter end ikke du Gud, skønt du er under den samme dom? Og vi er det med rette; vi får jo kun løn som forskyldt; men denne mand har intet ondt gjort.«

Hos denne røver møder vi *Gudsfrygten*, der er visdommens begyndelse. Han bekender højt, at han får den straf, han har fortjent. Han fremfører ikke en eneste undskyldning. Han har forspildt sit liv, og han ved, at det er hans egen skyld. Han er *sanddru* midt i sine forfærdelige smerter og lidelser.

Han er tillige overbevist om, at Jesus intet ondt har gjort. Og det fik ham til at drage den slutning, at Jesus var konge i renhedens og godhedens rige. Derfor sagde han: »Jesus! kom mig i hu, når du kommer i dit rige!«

Denne røver kendte her på Golgata Jesus bedre end selv disciplene. Han er den første, der er overbevist om, at døden ikke har magt over denne mand, der intet ondt har gjort. Han er den første frugt af Herrens møje. Dermed er han den, der glæder Herren midt i al smerten og skammen.

Da svarede Jesus ham: »Sandelig siger Jeg dig: i dag skal du være med mig i Paradis« (Luk. 23,39-43). Således var denne forbryder den, der modtog det herligste ord fra Herren ude på Hovedskalsstedet.

Først hørte han ordet »*sandelig*« (*amen*). Det fejrer enhver tvivl og ethvert »*mon?*« bort.

Der næst: »*siger Jeg dig*« – Han, der intet ondt har gjort, taler personligt til ham, der intet andet end ondt har gjort – og Han nævner end ikke hans synd, hans skyld, hans fordærv, thi Han bærer jo alt dette for denne røver, som Han elsker!

»*I dag skal du være med mig i Paradis!*« Er det virkelig sandt? Var røveren samme dag med Jesus i Paradis? Ja, det var han!

Det betyder, at alt, hvad han havde forspildt, blev gengivet ham – ja endnu mere: han blev genoprettet til mere, end han havde fortabt, thi at være med Jesus i Paradis betyder at *modtage herligheden hos Gud, som aldrig kan gå tabt* – det er altså frelsen *i dens fylde*.

Og alt dette uforskyldt, ufortjent – nåde over nåde – hvor synden blev større (og den kunne vanskeligt være større end hos denne røver og forbryder), blev Guds nåde endnu mere *overstrømmende* rig – det oplevede denne mand, da han påkaldte Herren og blev frelst.

Fårene og bukkene

I Jesu sidste store tale på *Oliebjerget* hører vi, at når Menneskesønnen kommer i sin herlighed, og alle englene med ham, da skal han sætte sig på *sin herligheds trone*. Og alle folkeslag skal samles foran hans trone, og han skal skille dem, ligesom hyrden skiller fårene fra bukkene. Og han skal stille *fårene* ved sin højre side og *bukkene* ved den venstre. Da skal Kongen sige til dem ved sin højre side: »Kom hid, *min Faders* velsignede! arv det rige, som *har været jer beredt*, fra verdens grundvold blev lagt!«

Her står altså en flok på Kongens højre side. Zebedæussønnernes moder havde gerne set, at den plads var forbeholdt en af hendes sønner, men der står en hel flok! De er »*min Faders velsignede*« – de *arver*

det rige, som Jesu Fader har *beredt* dem!

Hører røveren til iblandt denne flok? De har jo bispist Jesus, da han var sulten, og givet Ham at drikke, da han var tørstig (Matt. 25,31 flg.). Har røveren gjort det? Ja, sandelig har han gjort det uden at vide det, ganske som fårene heller ikke vidste, at de havde gjort det. Røveren var den eneste, der på Golgata gav Jesus den drik, Han tørstede mest efter: fortabte sjæles frelse – deres tro og tillid – deres påkaldelse – deres hjerte!

Mon ikke vi heraf tør drage den slutning, at han blev korsfæstet på højre side af Herren? Højre side er ærespladsen! Den indtog han midt i skammen!

Hvad med den venstre side? Der står alle *bukkene*. Til dem siger Kongen: »Gå bort fra mig, *I forbandede!* til den evige ild, som er *beredt djævelen og hans engle!*« Han siger ikke, at denne plads var beredt bukkene. Den var kun beredt djævelen og hans engle, men nu må bukkene gå til denne forfærdelige plads.

Hvorfor? Fordi de ikke som fårene har bispist ham og givet ham noget at drikke, når han var sulten og tørstig. Og det har de ikke gjort, fordi de aldrig har kendt Ham. De har nemlig aldrig (som røveren) erkendt sandheden om dem selv og om Ham – aldrig kendt deres egen magtesløshed – derfor kaldes de ikke får, men bukke – aldrig kendt deres skyld og fortabthed og derfor aldrig påkaldt Ham, som røveren gjorde!

Derfor er de ikke under Jesu Faders velsignelse, men er forblevet under hans forbandelse – og derfor har de ikke bispist eller besøgt Ham eller gjort noget andet for Ham, thi det har de som forbandede ikke kunnet – det kan kun fårene, »*min Faders velsignede*«, d.v.s. de, der er blevet frelst af nåde, uforskyldt, ufortjent, og som derfor er kommet ind under Guds kærligheds magt!

Jesus selv

Til Ham blev der allerede i den gamle pagt sagt: »Sæt dig ved min højre hånd, til jeg lægger dine fjender som skammel for dine fødder« (Salme 110,1) – et ord, der citeres adskillige gange i Det nye Testa-

mente. Det var Jesu eget vidnesbyrd, om at de skulle se Menneskesønnen sidde ved Kraftens højre hånd, der nedkaldte ypperstepræsternes dødsdom over ham (Matt. 26,64-66). Men Stefanus så Guds herlighed og Jesus stående ved Guds højre hånd (Ap. G. 7,55).

Der er Han nu – og dertil kalder Han os i sin uendelige kærlighed. Han vil, at hvor Han er, skal også de, som Faderen har givet ham, være.

Denne plads er sandelig attråværdig! Deri er vi enige med Zebbedæussønnernes moder – men den opnås ikke ved ærgerlighed – end ikke, når man som hun kaster sig ned for Herrens fødder og beder derom for sine to sønner!

Ingen, der kommer der, vil bryste sig deraf eller rose sig – ingen vil føle sig mere værd end nogen anden.

Pladsen ved Hans højre side er Hans smertefyldte kærligheds triumf – et »resultat« af Hans nådes overstrømmende rigdom. Derfor møder vi røveren på denne plads og vil omfavne ham og sammen med Ham prise og tilbede Lammet, det slagtede, der gik bort for at berede os denne plads (Johs. 14,1-3). Simon Peter er der også – fornægteren, der ligesom røveren blev frelst aldeles uforskyldt og ufortjent, da Jesus vendte sig om og så på ham, og han gik grædende bort, lige så lille som røveren på sit kors.

Hvad med alle de gaver til nødstedte, som gode mennesker i dag såvel som i går har givet – hvad med alle sociale hjælpeforanstaltninger, nødhjælp, børnehjem, o.s.v., som aviserne dagligt beretter om?

Hvad med al god hjælp til jøderne? Vi fik under besættelsen lov til at være med dertil.

De bør værdsættes højt, men *de frelser ingen*, og de fører ikke noget menneske til pladsen ved Herrens højre side. Sådanne gerninger har både jøder og muhamedanere og hedninger lagt vægt på. *Saul fra Tarsus* var som nidkær farisæer ivrig optaget hermed.

Lignelsen om fårene ved hans højre og bukkene ved hans venstre side taler om *livets frugt*. Et godt træ (fårene) bærer god frugt. Et ondt træ (bukkene) kan ikke bære god frugt. Men lignelsen berører samtidig den *hemmelighed*, at det rige, som fårene *arver* (fordi en er død for dem), er *beredt* dem, før verdens grundvold blev lagt. De er altså Guds *udvalgte* – og som sådanne er de sig bevidst, at Hans nåde imod dem ikke blot er ufortjent, men også ubegrundet – dens eneste grund er, at Gud er DEN, HAN ER – Ham tilhører de i kraft af hans ubegribelige nådes udvælgelse!

til sidst

Prædikeren siger, at den viise har sin forstand til højre, tåben har sin til venstre (kap. 10,2).

Jeg lå en nat og tænkte på, om jeg kunne bestå i den yderste prøve: *martyriet*.

Herren lægger jo ikke skjul på, at den prøve kan blive aktuel virkelighed.

Når Antikrist træder frem, vil den falske profet få alle mennesker på jordens flade til at sætte et mærke på deres pande eller højre hånd (Abenb. 13,16). Enhver, der ikke vil tilbede Antikrist, bliver dræbt.

Her gælder det om at have visdom (vers 18) – ja, sandelig! Og den, der har det, har sin forstand til højre. Begyndelsen til hans visdom er Gudsfrygten. Han frygter Gud og tager derfor ikke mærket på sin højre hånd, selvom al anden visdom siger: »Hvad betyder dog sådant et mærke – det kan da ikke skade noget – uden det kan vi jo hverken købe eller sælge!«

I denne Gudsfrygt ligger selve *det evige evangelium* gemt (Åbenb. 14,7). Den bringer altså den stærke glæde midt i martyriet. I denne visdom til højre, der tillige er Gudsfrygt, bliver Gud æret – medens alle andre vanærer både Ham og dem selv.

Ganske vist gør denne visdom dem, der ejer den, til *får* – endog *slagtefår* – men det er jo ensbetydende med pladsen ved Kongens højre side!

Ingen sådan roser sig af andet end sin magtesløshed – og når de står ved Kongens højre side og hører Hans livsalige ord: »Kom hid, min Faders velsignede, og arv det rige, som har været jer beredt, fra verdens grundvold blev lagt!« bliver de i al deres salighed *endnu mindre* – ikke en af dem siger: »Det har vi sandelig også fortjent!«

De på hans venstre side må gå til den ild, der er beredt djævelen og alle hans engle. Var den også beredt dem?

Derfor er *Gudsfrygten* al visdoms begyndelse, der kan bane vej for enhver til pladsen ved Hans højre hånd.

Martin Luther sagde om den plads: »At være sammen med Jesus i Paradis som den mindste af alle de hellige vil for mig være det største af alt!«